

Att köpa avelstjur - före köpet

Vilken typ av tjur behöver jag?

Utgå från de hondjur som ska betäckas och bestäm vilka egenskaper som har störst betydelse vid valet av avelstjur. Valet av ras påverkas bl.a. av:

- Vilken ras dina hondjur har
- Används ett planerat korsningsprogram
- Hur ska kalvarna födas upp till slakt
- Önskemål från kalvköpare
- Avkastning på betesmarken

Kontakta en rådgivare om du är osäker vilken tjur som passar i din besättning.

Ungtjur eller äldre tjur

En 15 månaders ungtjur klarar normalt av att betäcka 15-20 hondjur. En 2-årig tjur klarar av att betjäna 20-30 hondjur och äldre tjurar ca 40 hondjur.

Lämplig tidpunkt för inköp

Köp din tjur i god tid före betessläpp, då är utbudet av tjurar större och det är det lättare att hitta en tjur som passar i just din besättning. Dessutom hinner tjuren vänja sig med den nya miljön innan betäckningssäsongen startar. Om man inte har möjlighet att ta hem tjuren direkt så brukar man kunna komma överens med säljaren om ett senare leveransdatum.

Hitta uppfödare

Förutom annonsmarknaden i lantbrukspressen finns rasföreningarna som är bra att kontakta om du vet vilken ras på tjuren du är ute efter. Leta efter lämpliga besättningar på deras hemsidor, se länkar andra sidan. Förmedlingen hos slakteriföretagen har kontakt med många avelsbesättningar och förmedlar många avelstjurar av olika raser varje år.

Avelsvärden

Är tjuren renrasig, född och vägd i en besättning som är med i kontrollen (KAP) har han avelsvärden som du ska titta på. Via avelsvärdena får du information om vad tjuren beräknas nedärva till sina avkommor vad gäller födelsevikt, tillväxt, slaktkroppsegenskaper (formklass, fettgrupp och slaktkroppstillväxt) och kalvningsegenskaper (lätta kalvningar). Läs mer om hur du tolkar avelsvärden på www.taurus.mu.

Bestäm vilka egenskaper som behöver

förbättras i din besättning – välj tjur utifrån det.

Den viktigaste egenskapen att förbättra:

Den viktigaste egenskapen att förbättra:	Titta på avelsvärdet för:
Lätta kalvningar	Födelsevikt D, Lätta kalvningar D
Lätta kalvningar hos hondjuren	Lätta kalvningar M
Hög mjölkproduktion	Tillväxt 200 M
Hög tillväxt till avvänjning	Tillväxt 200 D
Hög tillväxt till slakt	Tillväxt 365 D
Bra slaktkroppsegenskaper	Klass, fett, slaktkroppstillväxt

Källa: Nötkött nr 6 2007

Hälsostatus

Se till att besättningen har Grönt kort för BVD. Köp från besättningar med högsta paratuberkulosstatus (A). Svenska Djurhälsovärden har tagit fram ett bra hälsokort för försäljning av avelsdjur. Får du ett ifyllt sådant med tjuren har du all information du behöver om hälsostatus, behandlingsrutiner angående parasiter, skötselrutiner m.m.

Fertilitet

Tjuren bör vara närmare 15 månader när den sätts i avel för att vara fullt köns mogen. Man kan kontrollera tjurens spermieproducerande förmåga genom att mäta testikelomfånget.

Exteriör

Generellt bör en avelstjur ha bra hasvinklar samt väl utvecklade och korrekt verkade klövar. Be gärna att få se tjurens mor och far för att se på deras exteriör. Om det är aktuellt att rekrytera efter tjuren kan t.ex. moderns juverform vara av intresse. Fundera alltid på vilka exteriöra egenskaper som du vill förbättra i din besättning och bedöm tjurens exteriör därefter.

Hornstatus

En hornlös tjur som inte har några anlag för horn (homozygot polled) ger enbart hornlösa kalvar, även om korna har horn eller anlag för horn. En hornlös tjur med anlag för horn (heterozygot polled) kommer att ge hornade kalvar. Hur många av kalvarna som får horn beror även på kornas anlag.

Stamboksföring

En stamboksförd tjur har ett stamboksbevis vilket bl.a. innebär att han har en dokumenterad härstamning och lever upp till rasens uppsatta viktkrav. En stamboksförd tjur är alltid renrasig och har därmed också avelsvärde.

Lynne

Försäkra dig om att du köper en hanterbar och lugn tjur. Temperament är en egenskap med hög arvarbarhet.

Vad kan man kräva av en serös säljare?

- En lättöverskådlig presentation av tjurarna.
- Deklaration över besättningens hälsostatus (BVD, Paratuberkulos) - intyg ska följa med köpet.
- Att tjuren är klövverkad.
- Att det erbjuds om tjuren ska var ringad eller inte.
- Att stamboksbevis följer med.

Tryck: ADT digitaltryck, Borgholm

Efter köpet

Skötsel

När tjuren anländer till gården är det bra om han släpps in i en box. För att undvika att tjuren får ont i benen ska han stå på ett mjukt underlag med strö. Utfodra utifrån vikt och ev. tillväxt. En tjur växer upp till ca 4 års ålder. Därför behöver en tjur som väger ca 900-1000 kg ca 9-10 kg ts ensilage av god kvalitet + kraftfoder utifrån önskad tillväxt. Kom ihåg mineralfoder. Om klövarna behöver verkas, så gör det i god tid innan betessläpp för att undvika en ömfotad tjur.

Introduktion i flocken

En ungtjur klarar vanligtvis att betäcka ca 15 hondjur utan problem. Men en otränad tjur som är ovan att röra sig och som släpps in i en ny grupp med hondjur kan magra av och t.o.m. bli utmobbad. Unga hornlösa tjurar kan ibland få problem med äldre hornade kor. En ungtjur bör därför vara minst 15 månader gammal vid insläpp. Transportera ut tjuren på betet tillsammans med andra djur.

Fungerar tjuren?

Kontrollera koflocken regelbundet tidigt under betäckningssången för att upptäcka ev. omlöp. Anteckna vilka djur som blivit betäckta och kontrollera sedan om dessa löper om 3 veckor senare.

Om du märker att många kor/kvigor löper om kan du bli tvungen att byta tjur. Det är också viktigt att kontrollera tjurens resultat genom att dräktighetsundersöka alla betäckta hondjur på hösten. Husdjursföreningarnas personal utför dräktighetsundersökningar.

Läs mer

Svenska Angusföreningen, www.angus-se.com
Svenska Blonde D Äquitaineföreningen, www.blonde.mu
Svenska Charolaisföreningen, www.charolais.nu
Svenska Herefordföreningen, www.hereford.nu
Svenska Highland Cattleföreningen, www.highland.nu
Svenska Limousinföreningen, www.limousin-se.info
Svenska Simmentalföreningen, www.simmental.se
Taurus, www.taurus.mu
Livdjursförmedlingen Scan, www.scan.se, tel. 0771-500 500
Avelspoolen, www.avelspoolen.se, tel. 0500-48 30 65
KLS, www.kls.se, tel. 0480-571 00
Avel för nötköttsproduktion, beställ på www.taurus.mu

Kontakta oss för mer information

Theres Strand- VD, Marknad, Produktion, 0480-49 64 04 / 0703-85 45 10 Lena Widebeck- KAP, 016-16 34 42

Helena Stenberg- Avel, Produktion, 0493-138 40 / 070-526 79 70 Johanna Lidén- Produktion, Marknad, 0511-157 85 / 070-277 61 06

Cecilia Lindahl- Foder, Hemsidan, 0415-195 97 / 0730-68 35 64